

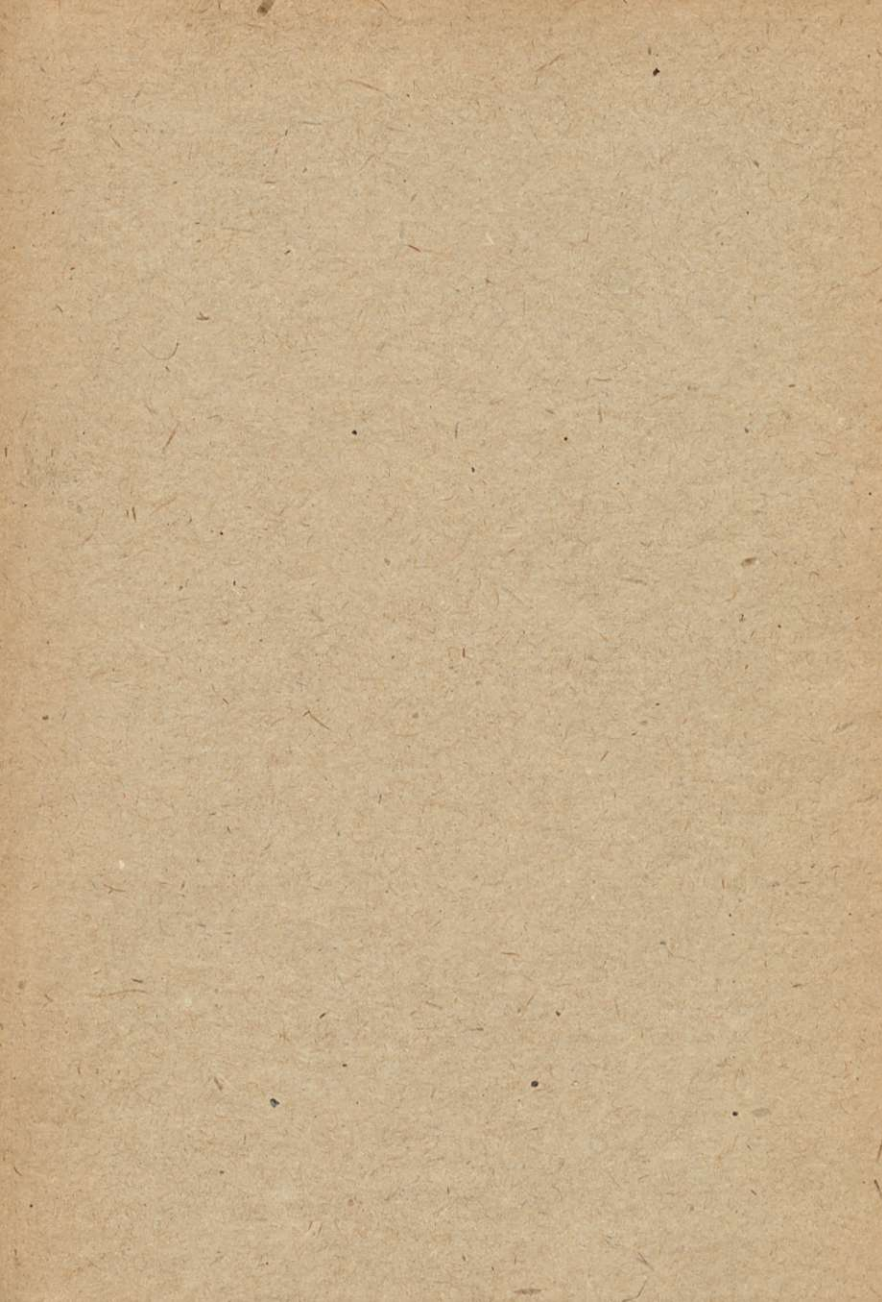

LAURI HANNIKAINEN
POHJOLAN POIKIA

VALISTUKSEN LASTENKIRJASTO N° 8

VALISTUKSEN LASTENKIRJASTO N:o 8

POHJOLAN POIKIA

KAKSI KERTOMUSTA PERIMMÄSTÄ POHJOLASTA

KIRJOTTANUT

LAURI HANNIKAINEN

KUVITTANEET

ONNI MUUSARI JA ILMARI HAAPAKOSKI

HELSINKI 1916
KANSANOPETTAJAIN OSAKEYHTIÖ VALISTUS

Helsinki 1916
Raittiuskansan Kirjapaino Osakeyhtiö

Muuan joulu Muotkavuomassa.

uoatkatunturien takana, kaukana Lapissa, Muotkavuoman lappalaiskodassa, sielläkin joulua odotettiin. Kodan isäntä, porolappalainen Iisko Muotkavuoma ja hänen vaimonsa Inka olivat jo viikko sitten ajaneet poroillaan jouluostoksille Ruijaan, sekä kaksi pojista, Matti ja Jouni pari päivää sitten samoille asioille Inarin kirkolle. Nuorin perheenjäsenistä, kymmenvuotias Aslak, oli yksin jäänyt kotimieheksi.

Kota oli suuri ja lämmin, turpeista rakennettu, lumella paksusti päällystetty ja porontaljoilla vuorattu sisältä. Hyvä oli siellä Aslakpojan tulen äärellä taljoilla makailla. Aika tahtoi vaan käydä pitkäksi yksin ollessa, kun ei ollut kunnon työtäkään mitä tehdä.

Luonnossa vallitsi Lapin yö, pitkä ja katkeamaton. Keskipäivälläkään tuskin valonkajastusta taivaalla näkyi. Tähdet vain tuikkivat ja revontulet taivaankannella räiskyivät.

Lämmin poronahkapeski yllään Aslak usein painautui kodan ovesta pihalle, silmäili suuntaan ja toi-

seen sekä kuunteli eikö porokellon kilkahtelua edes jostakinpäin kuuluisi!

Ei kuulunut mistään!

Ikuinen hiljaisuus kaikkialla ja revontulten hiljainen ritinä ylhäällä taivaalla!

Kas! Kaukana ulvoi susi! Aslak pistäytyi kotaan, latasi pyssyn, saapui jälleen vartiopaikalleen kodan edustalle ja kuunteli...

Taas ulvoo. Nyt jo lähempänä. Porot pihalla nostavat päitään, alkavat pärskytellä sieraimiaan ja tuijottavat vavahdellen ulvonnan suuntaan, unhottaen jäkäläannoksensa rippeet.

— Älkää peljätkö porot! Kyllä Aslak teidät varjelee, puhelee poika tyynesti poroilleen.

Yhä lähempää kuuluu ulvonta. Aslak painautuu hangelle pitkäkseen, tarkaten hievahtamatta äänen kuuluntaa kohti.

Jo ilmestyy rinteelle tumma varjo. Jo toinen, kolmas, neljäs ja vielä pari lisää...

Aslakin silmä, tottunut pimeydessäkin tarkaksi näkemään, huomaa ne heti.

— Kuusi sutta, hän laskee. Kuusi vain! Ei enempää!

Varjoista erkanee yksi ja liukuu kotaa kohti. Porot pihalla seuraavat vavisten sen kulkua. Se saapuu yhä lähemmäksi, käy selvemmäksi ja pian näkee Aslak, noin sadan askeleen päässä edessään kaksi kiiluvaa silmää.

Naksahtaa pyssyn hana. Leimahtaa... Kuuluu paukaus, joka jyllinä kaikuu tuntureista takaisin. Porot hypähtävät korkealle. Susi kierähtää hangelle, vierii rinnettä alaspäin ja jää liikkumattomana makaamaan.

Siihen jää hän otuksensa viereen istumaan . . .

Etäämmälle jääneet sudet häviävät samassa tunturirotkoa kohti.

— Eivätpä sattuneet nälkäisiä olemaankaan, kun noin vähästä säikähtivät, puhelee Aslak itsekseen, taputtaa lähintä poroa, omaa ajokastaan, kaulalle ja ladattuaan pyssynsä, kahlaa kaatunutta sutta kohti.

Saapuu luokse. Hyvin oli tähdätty! Se ei liiku enää.

Aslak kiskoo suden pihaan. Porot väistävät kamoksuen.

Siihen jää hän otuksensa viereen istumaan, koetellen sen tuuheata turkkia.

— Mahtaapa isä tämän nähtyään olla hyvillään, tuumii poika tyytyväisin mielin. Siitä saa taas kunnan jauhosäkin Inarin kauppiaalta. Ja tämä on jo toinen suteni tänä talvena sekä kolmas elämässäni!

Niin menee vuorokausi taas toinen toisensa jälkeen. Ikäväksi kovin käy aika. Jouluaatonkin pitäisi jo olla parin päivän päästä, mutta ei kuulu tullejoita mistään, ei isää eikä äitiä, ei veljiä, ei edes susiakaan, jotta niitä saisi joutessaan napsutella.

*   *   *

Tähtien tuike kirkastuu kirkastumistaan. Lähennee puoliyö. Väsyneenä odottamiseen Aslak nukkuu taljalle tulen ääreen. Mutta tuskin hän pääsee uneen, kun jo hypähtää äkkiä pystyyn hierasee silmiään ja syöksyy kodasta ulos.

Varmasti kuului porokellon kilkatusta kaukaa!

Jo kuuluu taas . . . ja taas. Se lähenee . . . Vinhaa vauhtia tuntuu lähenevänkin. Inarista päin tulee. Siis veljet saapuvat! Mutta miksi ajavat niin hurjasti? Mitä! Yhden kellon äänihän sieltä vain kuuluu! Olisikohan ehkä joku vieras tulija? Ei! Matin porokello sieltä kaikaa! Mutta miksi yksinään? Olisiko tapahtunut . . . ! ?

Samassa jo onkin Aslakin vanhin veli, viidentoista vuotias, tukeva Mattipoika pihassa. Hän hyppää pulkastaan ja huutaa:

— Aslak! Aslak! tuo pian ruutia! Nyt on hätä! Jouni puussa istuu susien saartamana, parinkymmenen virstan päässä etelässä. Susia salo täynnä! Ammuin kaksi. Kolmannen tapoin puukollani, vaan siinä

... niin laskettiin tulista lentoa etelää kohti.

metakassa kadotin ruutisarveni hankeen. Jounilta söivät poron. Minä pääsin karkuun. Sudet, nälkäisiä olivat, jäivät ampumiani raatoja syömään ja niin pääsin niistä irti. Lähde matkaani!

Silmänräpäyksessä oli Aslak valmiina pyssyineen, puukkoineen ja Matilla uusi ruutisarvi luotikoteloineen. Porot kiskottiin kotaan susilta piiloon, teljettiin ovi ja riennettiin Jouniparalle apuun.

Matti otti kotoa uuden virman ajokkaan, jättäen väyksiin ajetun kotaan. Aslak valjasti oman nimikkonsa ja niin lasketettiin tulista lentoa etelää kohti. Tuiskuna halkesi hanki pulkkain keulassa ja sarvet takakenossa syöksyivät uljaat ajokkaat eteenpäin, pian kadoten yöpimeään erämaahan pulkkineen ja ajajineen.

Harvoin lienee Lapin erämaa niin kovaa ajoa nähnyt ja tuskin koskaan paljoa kovempaa. Porotkin, aivan kuin vaaraa vainuten, pistelivät minkä solakoista koivista läksi. Joutuisaan katkesi matka, jo

loppui suuri suo, noustiin tunturille, laskettiin rotkoon, taas tunturille, taas rotkoon, siitä kummun yli ja jouduttiin metsään.

Sieltäpä vasta kuului kiljunta ja ulvonta! Jounin puun juurella siellä sudet elämöivät, tuskin virstan päässä enään.

Porot köytettiin puuhun kiinni ja sykkivin sydämin alettiin astella kiljuntaa kohti.

Pienen aukeaman takaa näkyi pian liikkuva joukko hangella mäen rinteessä, muutaman puun juurella. Ja tarkkaan katsoen huomasi puussa pojan alimmalla oksilla liikahtelevan.

— Mitäs se Jouni siellä oikein huitoo? Näetkö Matti? kuiskaa Aslak. Lämpimikseenkö?

— Kas tuota hurjapäätä, kun on uskaltanut alimmille oksille! Jospa ne vielä katkeisivat ja poika tipahtaisi petojen kitaan! Mutta mitä se oikein puuhaa? Eikös vain uskalikko härnää susia pitkällä oksalla.

— Niin tekee!

— Ja on varmaankin sitonut puukon oksan päähän, koska ne noin kiljahtavat aina piston saatuaan.

Matti ja Aslak hiipivät lähemmäksi. Laskeutuvat hangelle, tähtäävät ja laukasevat. Susista kaatuu kaksi. Muut säikähtävät, lakkaavat ulvomasta ja sitten äkkiä hyökkäävät pyrynä ampujia kohti.

Nopsastilataavat pojat uudelleen ja laukasevat taas.

Yksi kaatuu. Toinenkin kierähtää, mutta nousee pystyyn ja heittäytyy suoraan Mattia kohti. Lataamiseen ei ole enää aikaa, pojat turvautuvat pitkiin puukkoihinsa, asettuvat selkää vasten ja iskevät raivoisasti. Kaatuu pari sutta, mutta toiset tunkevat entistä hurjemmin päälle.

Taistelu kiihtyy kamalaksi. Raivoisasti lyöväät pojat.

Samassa kuuluu pamaus! Jouni on laskeutunut puusta, rientänyt pulkalleen ja sinne jääneellä pysyillään alkaa nyt paukutella omalta suunnaltaan. Sudet syöksähtävät taas häntä kohti. Hän tarttuu pyssyn piippuun, antaa sen tukista aika kolauksen ensimmäiselle tulijalle ja alkaa huitoa puoleen ja toiseen minkä kerkiää.

Salaman nopeudella juoksevat Matti ja Aslak perästä ja iskevät hekin samoin pysyillään. Taistelu kiihtyy kamalaksi. Raivoisasti lyövät pojat. Yhdeksän on kaiken kaikkiaan susista jo nurin ja vihdoin pakenee lauman jäännös.

Kauvan eivät pojat enään olisi jaksaneetkaan petojen kanssa rynnistellä. Voimat olivat jo perin lopussa. Uupunena ja huohottaen istahdivat veljekset hängelle, iloisina voitostaan ja ennen kaikkea Jounin pelastumisesta.

Hetkisen levähdettyään he kokosivat kaatamansa sudet tiensyrjään, tiheään vesakkoon, yhteen kasaan sekä pantuaan paikan tarkkaan merkille, astelivat tyytyväisinä porojensa luokse ja alkoivat ajaa hilkutella kotikodalle päin.

* * *

Ruijasta kuuluu porokellojen kilinää. Sieltä ajaa lisko Muotkavuoma vaimoineen iloisin mielin kotia kohti, ahkiot täynnä jouluvarusteita, jauhoja ja riisirynejä ynnä kaikellaista hyvää lapsille. Poronliha ja nahat olivat olleet hyvissä hinnoissa ja niitä vaihtamalla he nyt kaikki ostoksensa olivat saaneet tehdyksi sekä vielä rahaa päälle päätteeksi.

Kas tuollapa kota jo näkyekin . . . !

— Hei Inka-eukko! Tuon kummun takaa pitäisi jo kodin näkyä! Ei ole matkaa enää paljoa jälellä. Saapa nähdä joko pojat Inarista ovat kotiutuneet! Tuskinpa vielä sentään!

Porot ponnistavat viimeiset voimansa. Hekin tietävät pian saavansa levätä pitkän raskaan matkan jälkeen. Ajetaan kummun yli.

— Kas tuollapa kota jo pienenä kyhmyinä näkyekin tunturia vasten, jatkaa Iisko, mutta kumma, ett'ei tulenvälkettä sieltä näy. Onkohan Aslak nu kahtanut liian pitkään ja tuli sisällä sammunut?

He lähenevät yhä kotia.

— Kummapa on tosiaankin, ett'ei tulta näy! virkkaa Inka käyden levottomaksi. Ja muutenkin tuntuu kota minusta niin aution ja elottoman näköiseltä. Ei suinkaan vaan mitään pahaa ole tapahtunut!

— Ei! Mitäpä siellä! Mutta hiukan kummalta tuntuu minustakin. Enkä eroita porojakaan pihalla. Pimeyskö sen tehnee vai mikä?

He saapuvat pihaan ja rientävät kodan ovelle.

— Mitä ihmettä! Ovi auki, tuli sammunut, porot pihasta kadonneet! Mitä tämä merkitsee? Ja ammuttu susi tässä näin!

— Hohoi! Aslak! Aslak! Missä olet?

Ei vastausta mistään!

Säikähtyneinä ja kauhistuksissaan kiertävät he ympäristöjä, palaavat kodalle, kiertävät jälleen huudellen ja yhä huudellen. Inka-äiti purskahtaa hillittömään itkuun, isän valmistautuessa synkin aavistuksin seuraamaan kodalta poispäin vieviä porojen jälkiä.

Samassa kuuluu kaukaa ääntä. Molemmat pysähtyvät hievahtamatta sitä kuuntelemaan.

— Porokello! huudahtavat he yhteen ääneen. Pojat varmaankin saapuvat.

— Niin, ehkä Matti ja Jouni Inarista, tuumii Isko itsekseen, tahtomatta arvelullaan lisätä äidin huolestunutta mieltä. Mutta mitenhän on Aslakin laita? Minne se poika on voinut hävitä? Hm! Käsittämättöntä! Ja minne porot pihasta ovat joutuneet?

Tulijat lähestyivät hitaasti. Monasti tuntui jo siltä kuin ne ajaisivatkin ohitse Utsjoelle päin. Jonkun ajan kuluttua saattoi kuitenkin havaita kellon kilkatuksen tulleen lähemmäksi Muotkavuomaa. Kaukaa ei enään kestänytkään, ennenkuin pimeästä tunki näkyviin kaksi hiljalleen lönnköttävää poroa pulkkinen.

Isän ja äidin sanomattomaksi iloksi hypähti sieltä heidän vastaansa, iloisina ja terveinä, kaivatut pojat Matti, Jouni ja Aslak.

Pojat kertoivat heti mitä oli tapahtunut, eivätkä luonnollisesti unohtaneet mainita saaliinsa määrää.

— Vai yhdeksän suttu! ihmetteli isä. Olettepa te aika poikia!

— Niin yhdeksän siellä metsässä ja kymmenes täällä kotona vielä lisäksi, jatkoi Aslak. Tämän minä ammuin yksin ollessani, ennenkuin Matti tuli kertomaan Jounista ja siitä suuresta susilaumasta.

— Tämähän on kerrassaan komeata pojat! lisäsi isä. Sillä rahamäärällä, minkä saamme tapporahoista ja nahoista, tulemme hyvin pari vuotta toimeen ja vieläpä jääkin. Mutta pojat, mihin jätitte porot täällä kotona, susientappoon lähtiessänne?

— Telkesimme kotaan! Eikös ne sitten ole siellä?

— Ei ole! Kota on tyhjä. Täällä on varmaankin käynyt rosvoja. Ehkäpä vielä saavutamme heidät, jos heti lähdemme perään.

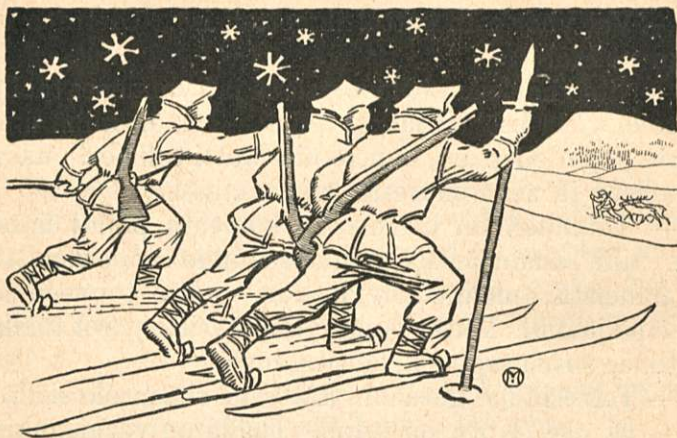
Isä, Matti ja Jouni läksivätkin heti hiihtäen rosvoja takaa ajamaan.

— Jäljet tuntuvat aivan tuoreilta, virkkoi isä, joten luulen piankin heidät saavuttavamme, jos vain tiukasti hiihdämme. Mutta onhan tämä hiukan ikävää hommaa näin jouluaattona!

— Ai, tänäänkö on jouluaatto! huudahtavat molemmat pojat.

— Niin on! Mutta nyt ei ole aikaa sitä ajatella, ennenkuin olemme rosvojen kanssa tehneet tilit selviksi ja saaneet poromme pois.

Pari tuntia hiihdettyä tulivat he aavalle suolle. Oli juuri vuorokauden valoisin aika. Toisin sanoen näki hiukan paremmin kuin yöllä. Siinä keskipäivän pimeänhämärässä takaa-ajajat huomasivat suolla jonkun matkaa edessään tumman ryhmän kiitävän pohjoista kohti.

Mies näyttää huomanneen meidät. Katsokaa miten hän hiihtää kovasti ja kiiruhtaa poroja!

— Siinä ne nyt ovat! huudahti Jouni, pian saamme kiinni!

— Näettekö pojat, onko siinä ryhmässä montakin ihmistä!

— Minusta näyttää, että on vain yksi, virkkoi Matti.

— Miin näyttää minustakin, tuumi isä.

— Olkoon kuinka monta tahansa, kyllä me nyt ne höyhennämme jatkoi Jouni.

— Kyllä! Kyllä me nyt roiston opetamme, ett'ei enään toisten tule jouluamme häiritsemään.

— Kas! huudahti Matti. Mies näyttää huomanneen meidät. Katsokaa miten hän hiihtää kovasti ja kiiruhtaa poroja!

Rosvo oli tosiaankin huomattavasti lisännyt vauhtiaan ja takaa-ajajat tekivät samoin. Pyryten katkesi suo. Hiihdettiin pienen metsäkannaksen poikki. Alkoi toinen aava suo. Metsänreunasta erotessa virkkoi isä:

— Kas kummaa, miten liukkaasti se poika potkii eteenpäin umpihangessakin. Välimatka on tuskin vähentynyt. Tätä vauhtia pitäen emme saavuttane häntä ennen iltaa.

— Heittäisi edes porot, jotta saisimme ne takaisin, niin antaisimme miehen rauhassa mennä menojaan, tuumi Matti.

— Ei, emmepä antaisikaan mennä! katkaisi isä. Vai saisi sinun mielestäsi tuommoinen roisto rankaisematta livistää tiehensä! Ehei poikal

— Ei, eipä tietenkään, vahvasti Jouni.

Takaa-ajo alkoi käydä yhä jännittävämmäksi. Välimatka oli nyt selvästi vähentynyt, ollen tuskin neljännesvirstaa enään.

— Nyt se ampuu! huusi Jouni.

Samassa kuuluikin pamaus ja luoti viuhahti aivan Matin korvan vieritse.

— Katsoppas riiviötä! karjasi isä. Painetaanpa pojat tiukasti nyt vähän lähemmäksi ja annetaan mekin lyijyä puolestamme.

Silloin huomasivat takaa-ajajat hämmästyksekseen lauman susia kiitävän pienestä suonsaarekkeesta suoraan edelläkiitäviä kohti. Silmänräpäyksessä ympäröivätkin ne rosvon ja hänen saaliinsa.

Mies ei ollut kerinnyt edes uudelleen ladata pysyään. Senvuoksi hän nyt iskee pyssyntukilla oikeaan ja vasempaan, kolahutellen aina lähintä petoa tui-masti kalloon. Mutta kas! Hän ei huomaakaan kun takaapäin muuan suuri susi äkkiä hyppää niskaan ja kaataa hänet allensa hankeen.

Hiihtäjät ovat saapuneet ampumamatkan päähän.

— Nyt minä ammun suden ja miehen samalla kertaa, virkkää isä nostaen pyssyä poskelleen.

— Isä, elä ammu miestä! Armahda häntä, nyt on joulunaatto! huutaa Matti kauhistuen.

Samassa paukahtaa pyssy. Suuri susi vierähtää nurin.

— Sinun tähtesi Matti, muutin tähtäyskohtaa, mies jäi eheäksi, jollei vain susi häntä jo ole kerinnyt tappa.

Samassa ampuvat pojatkin. Toinenkin susi kaatuu. Hurjasti huutaen hyökkäävät isä ja pojat pyssyt ojossa susia kohti. Ne pakenevat.

Rosvo makaa hangella silmät kiinni ja verisenä.

— Kas onpa susi miestä pahasti kynsäissyt. Hän näyttää pyörtyneen. — Tiedättekö pojat, että tämä mies näkyykäin olevan se kuuluisa porovaras, Rosvo-Kalle, sama joka minua toissa syksynä ampui jalkaan, kun olimme Utsjoen miesten kanssa häntä takaa-ajamassa, kolttosistaan kurittaaksemme, mutta pakoon pääsi silloin. Nyt on minun vuoroni maksaa velka takaisin.

Hän tempaa suuren puukkonsa.

— Isä, elä tapa miesparkaa näin joulunaattona, olkoon hän kuinka paha tahansa! rukoilee Matti.

— Mutta hänhän on niin hirveän paha mies! väittää Jouni.

— Vai vielä häntä säälit nulikka! tiuskasee isä Matille. No kun niin tahdot, niin jääköön sitten siihen hangelle kuolemaan. Onko se parempi?

— Ei jätetä tänne kuolemaan miesparkaa! Susi on häntä niin pahoin repinyt. Otetaan hänet mukaan kotia! pyytelee Matti.

— Mekö rupeisimme rosvoa mukanamme rahtamaan? Ehei poika! Tuskinpa näin joulukiireessä nyt parempaakaan miestä, niin vielä sitten tällaista roistoa. Sinäpä kummallisia pyytelet!

— Mutta isä, äitihän on aina sanonut, että jouluna pitää kaikkia kohtaan olla hyvä.

— Paitsi roistoja kohtaan!

— Roistojakin kohtaan!

Isä ja Jouni alkavat nylkeä susia. Matti sillaikaa sitoo paitansa kaistaleilla miehen haavat.

Kun työ on tehtynä, nitoo isä suksiparin molemmista päistä yhteen, asettaen sen porojen vedettäväksi, nostaa taljat siihen ja virkkaa:

— Nyt kotia päin pojat! Jouni nouseppa tuon vanhan vankan ajokkaan selkään! Me hiihdämme Matin kanssa.

— Isä, entäs Rosvo-Kalle! Nostetaanko hänet taljain päälle! virkkaa Matti hiljaa.

— No sinäpä olet itsepäinen poika! kivahtaa isä.

— Mutta onhan nyt suuri juhla! Joulunaatto! Rauhan juhla! kuten äiti sanoo. Senvuoksi sääli miestä, olkoon hän millainen rosvo tahansa!

— Säälikö hän äsken meitä viuhauttaessaan luodin suoraan päitämme kohti? Kuolokoon hangelle koira, tekojensa palkaksi!

— Mitähän äiti sanoo, saadessaan kuulla meidän jouluaattona näin armottomia olleen?

— Senkin naskali, yltiö!

Isä loi vihaisen katseen poikaan, mutta nähdesään vastassaan viattomat lapsenkasvot ja kaksi omituisesti sädehtivää kirkasta silmää, hän pani

Niin he lähtevät kotia kohti.

päänsä alas jääden kotvaksi aikaa sanattomaksi. Vihdoin hän virkkoi väräjäväällä äänellä:

— Sinun hyvä sydämesi poika, saa kovettuneen isäsi mielen vallan heltymään ja vihankin lauhtumaan. Tapahtukoon kuten tahdot!

Niin he lähtevät kotia kohti. Kaksi poroa vetää suk-sia taljakuormineen ja siinä makaavata miestä. Jouni istuu vanhan ajokkaan selässä pitäen sarvista kiinni, isä hiihtää edellä ja Matti jälempänä rosvon vierellä.

Rosvo avaa silmänsä, tuijottaa pitkään poikaa kohti ja mörähtää:

— Kuka sinä olet?

— Minä olen Muotkavuoman Matti!

— Minne minua viet?

— Kotiani joulunviettoon!

— Elä siinä virnistele poika, sano suoraan mihin minua näin köytettynä kuljetat?

— Kuten jo sanoin, olemme matkalla meille kotiin ja minä köytin sinut vain sen vuoksi kiinni, ett'et putoaisi taljapulkasta. Jopa sinua rosvoparka susi pahasti raapaisi. Isä aikoi aluksi jättää sinut hangelle kuolemaan, minkä hyvin olisit ansainnutkin, mutta minä pyysin häntä armahtamaan sinua joulun vuoksi. Ja hän suostuikin siihen viimein!

Mies ummisti silmänsä, eikä puhunut koko matkalla enää mitään, huokasi vain joskus syvään.

Kodalle tultua kerrottiin äidille ja Aslakille, mitä oli tapahtunut.

Äiti ensin kiivastui:

— Senkin porovarasta tänne hilaatte!

Ja Aslak pui pientä nyrkkiään miestä kohden.

Matti loi äitiin päin kirkkaan avoimen katseen ja virkkoi:

— Äitihän on itse opettanut, että jouluna tulee olla hyvä kaikkia kohtaan ja onhan äiti muuten kertonut Inarin rovastin sanoneen, että oikean ja jalon ihmisen pitää aina vihamiehelleenkin olla hyvä.

Äidin silmät kyyneltyivät. Hän painui kotaan, jossa jouluateria paisteineen, puuroineen ja monenmoisine Ruijasta tuotuine joulumakeisineen jo olikin valmiina tulijoita odottamassa.

Isä ja pojatkin tulivat sisään ja asettivat taljoille lämpimään nurkkaan Rosvo-Kallen, joka taas näytti olevan tainnuksissa. Siinä hän kuitenkin pian avasi silmänsä, katseli hämmästyneenä ympärilleen ja vihdoin virkkoi:

— Onko se totta mitä tuo poika matkalla minulle sanoi?

— Mitäs sinä Matti olet hänelle sanonut?

— Minä vaan kerroin, että olemme häntä armahthaneet ja ottaneet hänet kotiamme joulua viettämään.

— Totta on, mitä poikani on sanonut, sen vakuutan. Hänen pyynnöstään sinut armahdin ja nyt emme muistele mitään tapahtuneita tällä kertaa, vaan käymme heti käsiksi ateriaan.

Rosvo ummisti silmänsä pitkäksi aikaa. Talonväki istui tulen ympärille alkaen syödä.

Vihdoin avasi rosvo taas silmänsä, kohottautui varovasti istumaan ja alkoi puhua:

— Hyvät ihmiset! Ensimmäiset ja ainoat hyvät ihmiset, mitä minä olen tavannut . . .

Rosvon karkeaan silmäkulmaan vierähtänyt kyynel pyrki katkaisemaan hänen puhettaan.

— Niin hyvät ihmiset! Minä olen suuri syntinen ja rosvo. Mutta en sisimmästäni niin paha, kuin mitä minusta luullaan ja mitä itsekin olen koettanut ja monasti tahtonutkin olla. Olin vielä aivan pieni poikanen kun isäni ja äitini hukkuivat kovassa myrskyssä kalaa pyytäessään Ruijassa, jossa asuimme. Minä surin niin kovasti, kuin pieni lapsi suinkin surra osaa. Mutta ihmiset eivät minulle mitään myötätuntoa, eikä hellyyttä osoittaneet. Jouduin pahojen ihmisten kasvatiksi. Näin nälkää monta

vuotta, melkeinpä vuosikymmenen ja sain ruoskaa, kun työt monasti kävivät yli voimieni, enkä jaksanut niitä tehdä. Tein kuitenkin työtäni nurkumatta. Kärsin yhä nälkää ja ruoskaan aloin tottua. Mutta kun kerran — se oli kuusitoista vuotta täytettyäni — minua kasvatusisäni syytti muutamasta silloin tapahtuneesta varkaudesta, josta minulla ei edes ollut tietoaakaan ja antoi ruununpalvelijain käsiin, niin katkeroitui mieleni äärimmilleen ja sisuni purkautui yli äyräittänsä. Minä pakenin vankeudesta ja siitä lähtien olen elänyt lähes kaksikymmentä vuotta kuin peto tunturirotkoissa, kaikkien hylkäämänä, takaa-ajamana ja halveksimana. Ensi kerran elämässäni, vanhempieni kuoleman jälkeen, tapaan nyt tänä iltana oikeita ihmisiä! Ensi kerran osoittaa minulle nyt ihminen hyvyttä, hellyyttä ja hoivaa, senjälkeen kuin pienenä poikapahaisena äitini sylin kadotin...

Kyöneleitä tulvi tulvimalla rosvon silmistä ja liikutettuna kuunteli kodan väki tätä synkkää elämäntarinaa.

Hetken hengähdettyään hän taas jatkoi:

— Sisässäni olen aina tuntenut, että elän kurjinta elämää, mitä saattaa ajatella, mutta kuin uhalla olen yhä kiihkeämmin vain rosvon työstä toiseen heittäytynyt, aivan kuin siten kostaakseni koko ihmiskunnalle lapsuuteni kamalan kärsimys-ajan. Nyt minun on hyvin vaikea olla. Tuntuu siltä, ett' en voi enää entistä elämäni jatkaa... olen saanut kokea hyvyttä, mitä en uskonut enään maailmassa olevankaan! Teille olen minä tehnyt paljasta pahaa ja te otatte minut nyt omiin joulukesteihinne, vaikk'ei

edes vuorokautta vielä siitä ole kulunut, kun minä tunkeuduin rosvona teidän turvattomaan kotaanne. Nyt raskin entisen elämäni jättää . . . Olen ajatellut heti toivuttuani tästä, astella Inariin ja ilmoittautua nimismiehelle saadakseni lainmääräämällä rangaisuksella hyvittää entiset pahat tekoni.

Kaikki istuivat ääneti pitkän aikaa. Vihdoin virkoi isäntä:

— Minulla on tässä toinen tuuma! Minä näen, että sinä oikeastaan pohjaltasi oletkin hyvä mies. Mutta sitä ei laki näe! Laki sinut tuomitsee kylmästi ja ankarasti! Laki ei anna mitään anteeksi! Jää sinä tänne minun luokseni! Minun poromaillani on sinulle kyllä tilaa, jos työtä tahdot tehdä! Minä annan sinulle nyt jo anteeksi mitä minua vastaan olet rikkonut ja samaten tulevat vähitellen tekemään kaikki lappalaiset, nähtyänsä mikä kunnan mies sinusta on tullut. Niin pääset sinä uuteen elämään, sinusta tulee uusi mies ja kaikki entisyys jää vain pahana unena jälelle, joka sekin hiljalleen haihtuu tuntoasi painamasta.

Rosvo tarkkasi värähtelevin kasvoin isännän joikaista sanaa ja hänen lopetettuaan lausui hiljaa:

— Tämän jälkeen ei enää Rosvo-Kallea ole olemassa, vaan olkoon tästälähtien Poro-Kalle. Sinun porojasi, Muotkavuoman Iisko, tulen hoitamaan ja varjelemaan parhaitten voimieni mukaan ja suden tappajana sekä poronhiihtäjänä koetan tästä lähtien hyödyttää sitä Lappia, jonka vitsauksena tähän asti olen ollut.

— Ja nyt Poro-Kalle, käyppä kiinni sitten paistiin!

Ihmeellinen oli silloin joulutunnelma Muotkavuoman kodassa.

Joulurauhaa ja joulumieltä sinulle toivotamme pitkän myrskyaikasi jälkeen.

— Iisko, ystävä ja veli! En olisi enään uskonut, että minullekin vielä kerran joulu koitti. Viimeksi söin joulupaistia äitini polvella istuen, niin kauan kauan sitten, että tuskin sitä enään muistankaan.

Ihmellinen oli silloin joulutunnelma Muotkavuoman kodassa. Kaikki siinä tulen äärellä istujat tunsivat selittämätöntä onnea povessaan.

Kodassa vallitsi suuri joulurauha ja siellä oli ihmisillä hyvä tahto.

* * *

Vuosi vuodelta on kautta koko Lapin alkanut yhä laajemmalle ja laajemmalle levitä Poro-Kallen maine, mitä reippaimpana ja kunnollisimpana poromiehenä

sekä aivan voittamattomana sudenhiihtäjänä. Hänen ja Muotkavuoman poikain nimiä poromiesten kesken mainitaan aina rinnakkain kuuluisina kuuluisien joukossa. Ja Rosvo-Kallesta ei kukaan tiedä enään mitään.

Kovia poikia.

uujassa, Jäämeren suomalaisrannikolla, oli parhaillaan tuottavin syyskalastusaika.

Kjelvikin kylän suomalaisetkin olivat aamun valjetessa lähteneet aluksineen Nordkapin ympäristölle turskan pyyntiin.

Kalaa tuli hyvästi, mutta tuuli alkoi yltyä liian kovaksi, tehden jo puolen päivän aikaan suurta haittaa kalastamiselle. Monet venekunnat kokosivatkin senvuoksi vähitellen pyydyksensä ja suuntasivat suoraan kotisatamaan, mutta innokkaimmat ja reippaimmat kalamiehet, kuten Korhosen pojatkin, jatkoivat työtään. Yhä yltyi tuuli, alkaen tuntua jo myrskyntapaiselta. Mutta Korhosen pelottomat pojat vain hymyilivät ja vetelivät suunnattomasti kalaa veneeseensä.

— Luulisinpa kohta jo tuhat kiloa olevan koossa tässä, tuumi vanhin pojista Antti.

— Kai siinä senverran onkin, myönteli Erkki, nuorin veljeksistä.

Toiset pojat, Aapo ja Juho parhaillaan kiskoivat apajata laidan yli.

— Ohhoh! rupeaa jo vähenemään kalan tulo, virkkoi Juho, taitaa tuuli käydä liian kovaksi.

— Niinpä käykin! Pyydykset ylös heti pojat! huusi samassa Antti. Vilkaiskaapa itäänpäin, sieltä on kamala ilma tulossa!

Hädintuskin saivat pojat pyydyksensä kokoon, kun jo hirvittävä puuska iski purjeisiin, jotka viimeistä reiviä myöten pienennettyinä juuri oli kiskaistu ylös.

Muut veneet olivatkin kaikki jo poistuneet. Pojat ohjasivat toisten perään.

Myrskyn voima kasvoi hirvittävän nopeasti. Vaikka-kin purjeet olivat niin pienenpieninä, lensi vene kuin lintunen aallon harjalta toiselle ja valkeana vaahtona halkesi vesi sen edessä.

Myrskyn mukana ajautui merelle tiheätä kylmää usvaa. Kaikki pimeni ympärillä.

Jännittyneinä ja hievahtamatta istuivat pojat kukin paikallaan ja suuntasivat kompassin mukaan suoraan kotisatamaa kohti.

Myrskyn raivo yhtyi korkeimmilleen. Kuului kanhea rysähys. Etumasto meni poikki. Ja seuraavassa puuskassa samoin takamasto.

Kauhistuneina silmäivät pojat toisiinsa. Alusta oli enään mahdoton hoitaa. Myrsky tempasi sen valtaansa.

* * *

Kjelvikin asukkaat alkoivat jo keskipäivän tie-noilla silmäillä levottomasti merelle päin. Selvästi oli sieltä myrsky tulossa. Kunpa nyt kalamiehet ajoissa vain arvaisivat kotiutua.

Jo näkyikin purjeita. Ensimmäisenä tuli satamaan

Vaikkakin purjeet olivat niin pienepieninä, lensi vene kuin lintunen aallonharjalta toiselle.

Myöhään yöhön seiso i ukko Korhonen rannalla, kylmässä värjöttäen . . .

Ahon ukko eukkoi-
neen ja poikineen,
tuli Suutarisen ve-
nekunta ja lukuisat
muut. Hämärissä
saapui vielä ukko
Halonenkin jouk-
koineen. Tulivat
kaikki muut, mutta
Korhosen poikia ei
kuulunut.

Myöhään yöhön
seisoi ukko Korho-
nen rannalla, kyl-
mässä värjöttäen,
katsellen taukoa-
matta merelle ja
koettaen keksiä
sieltä purjetta sil-
miinsä. Ja vähän

päästä juoksi hänen vaimonsa hätääntyneenä pirtistä
ulos, kysyen:

— Joko näkyy?

— Ei näy vielä! murahti ukko.

Puolen yön seuduissa väentäytyi ukkokin pirttiin.
Ei virkkanut mitään. Heittäytyi vuoteelleen ja
huokasi.

Eukko itki hillittömästi uunin kupeella.

Myrsky raivosi katkeamattomalla voimalla lähes
viikon. Poikia ei kuulunut takaisin. Ja kylästä ky-
lään kiersi surullinen sanoma: Kjelvikin ukko Korho-
nen kadotti viime myrskyssä kaikki lapsensa, neljä

pulskaa poikaa ja sen lisäksi vielä mainion kalastusaluksensa ynnä kaikki pyydyksensä.

Suru oli suuri Korhosen pirtissä. Päivät päästään ukko istui ikkunan ääressä katse merelle luotuna ja eukko tuntui onnettomuuden johdosta menneen aivan sekaisin.

*   *   *

Palatkaamme poikiin, jotka jäivät myrskyssä henkensä edestä taistelemaan. Mastot olivat katkenneet ja purjeet paiskautuneet mereen. Silmänräpäyksen olivat pojat neuvottomina. Mutta nopeasti he sitten ryhtyivät pelastautumistoimiin.

— Hehei Antti! Luuletko veneen kestävän, huusi Aapo perästä.

— Ei kestä näin valloillaan olessa! Laidat ryypäävät armottomasti vettä täältä keulapuolelta aina ison laineen sattuessa. Koettakaa pojat saada jotakin purjeenriekaletta mastontynkään!

Juho ja Erkki kiskoivat parhaillaan purjeita merestä laidan yli.

— Huh! Tulipa taas aika ryöpsäys vettä pojat, huusi Antti. Ellemme pian saa venettä ohjattavaan kuntoon olemme kohta kalojen ruokana.

Aapo oli rientänyt nuoremmille veljille apuun ja Antti parhaillaan koetti kaikin voimin pumppuamalla saada vettä veneestä vähennetyksi.

— Hei Antti! Purje nousee, huusivat nuoremmat veljet yhteen ääneen.

Pieni purjeenkulma nousikin samalla etumastoon, joka oli jäänyt lähes miehenkorkuiseksi.

Antti hyppäsi ohjaurattiin. Jo pullistui purje,

vene kääntyi pois poikkiaallokosta ja alkoi rauhallisesti kiikkuen kiittää myötätuuleen.

— »Ool rait, sano engelsmanni!», kuului Antin iloinen ääni perästä. Hyvä on pojat! Ei mitään hätää enään!

— Vai ei mitään hätää! tuumi Juho. Totta kyllä, ett'emme nyt enään tässä uponne, mutta miten arvellet meidän tarkenevan pakkasta vastaan jos pitemmäksi aikaa joudumme pohjoisille vesille.

— Onhan meillä hiiliä ainakin pariaksi viikoksi, katkaisi Aapo. Ja niinkauvan kuin kamiinassa vähänkin hehkua pysyy, ei kajuutassa ole mitään hätää.

— Niin, vain pariaksi viikoksi! Mutta mitäs sitten tehdään, jos tämä myrsky, joka muuten tuntuu yhä eteläisemmäksi käyvän, jatkuu moniviikkoisena etelätuulena ja me kurjalla purjeriekaleellamme emme pääse muuhun suuntaan kuin myötäseen, jatkoi Juho.

— Mitäpä tässä nyt tulevia tuumitaan! katkaisi äreästi Antti. Koetetaan vain joka hetki tehdä mitä tehtävissä on ja sillä hyvä! Älkääkään nyt turhia päriskö pojat! Painukaa kajuuttaan, pankaa kaminaan tuli ja ruvetkaa nukkumaan. Minä istun aluksi ohjausratissa. Kyllä herätän sitten teistä jonkun kun rupeaa väsyttämään.

Aapo, Juho ja Erkki, vanhimman veljen kehoitusta noudattaen, vetäytyivät kajuuttaan, virittivät tulen hiilikamiinaan ja nukkuivat pian porontaljavuoteille, perin uupuneina kovasta työstä ja suuresta mielenjännityksestä.

Tyynenä istuskeli Antti perää pidellen koko ensimmäisen yön. Aamun valetessa hän vuorostaan painautui kajuuttaan levolle nuorempain veljien ohjaillessa venettä.

Niin kului ensimmäinen viikko. Myrsky tuntui hiukan rauhottuvan. Navakkana etelätuulena se nyt kiikutteli poikain venettä yhä kauemmaksi ja kauemmaksi tuntematonta pohjolaa kohti.

Pojat alkoivat jo olla kovin huolissaan. He voisivat koska tahansa joutua pohjoisiin jäihin, jäätyä sinne kiinni ja silloin ei pelastumisesta olisi mitään toivoa enään.

Ainoana pelastusmahdollisuutena he pitivät nyt sitä, että meri olisi vielä avoinna Huippuvuorille saakka. Siellä voisi päästä jonkun talvehtivan hylkeen- tai jääkarhunpyydystäjäjoukon turviin tai parhaassa tapauksessa ehkä johonkin valaanpyyntilaivaan ja sen mukana sitten takaisin Ruijaan.

Ilta hämärtyi taas. Jäämeri kohisi kolkosti. Erkin vuoro oli jäädä yöksi venettä hoitamaan. Muut veljet laskeutuivat levolle lämpimään kajuuttaan.

Kuu nousi merestä ja loi omituisen valon aavaan äärettömään yksinäisyyteen.

Yht'äkkiä säpsähti pikku perämies. Hänen silmiinsä sattui omituinen kimaltelu kaukaa edestä taivaanrannalta.

— Mitä tämä on? Näenkö näkyjä?

Hän katsoi uudelleen ja uudelleen taivaanrannan kummallista kimaltelua. Samassa valkeni hänelle asia:

— Jäätä! huusi hän kauhistuneena.

Kajuutasta kuului kolinaa. Sieltä kömpivät veljekset esiin toinen toisensa jälkeen.

— Mitä sinä poika täällä huutelet!

— Katsokaa tuonne eteenpäin! Näettekö mitään kuutamossa?

— Jäätä! huudahtivat pojat kuin yhdestä suusta.

— Voi kauhun paikkaa! Mikä meidät nyt perii, hätäili Juho.

— No, no, poika! Älä nyt vielä ole hädissäsi, rauhoitti Antti. Vielähän meillä lienee jokunen päivä elämisen aikaa jällellä. Ehkäpä tässä keino keksitään!

— Niin! tapahtukoon mitä tahansa, jatkoi Aapo, aina on vaan pidettävä yllä toivoa viimeiseen saakka. Ja säilytettävä luja pelastumisen usko vielä senkin jälkeen! Muussa tapauksessahan lie selvintä heti heittäytyä laidan yli ja laskettaa pää edeltä pohjaan niin että vesi korvissa kohisee.

— Sinähän puhut poika kuin Aaprahami ainakin! Sellaisella uskolla juuri pitää miehen olla varustettu, miehen, joka maailmassa aikoo kovistakin kohtaloista lävitse raivautua. Ja mitä kovemmalta elämä näyttää, sitä reippaampaa mieltä se vaatii. Hehei pojat! Ja nyt kohti jäitä vaan, jotta keula soi!

— Älä uhmaa vaaraa veli! varoitti Juho. En minäkään pelkää! Älä luule sitä! Mutta vaara on aina vastaanotettava vakavasti!

— Vakavasti, mutta toivorikkaalla ja reippaalla mielellä! virkkoi Aapo. Mutta käykääpä nyt jälleen nukkumaan. Minä vuorostani jään yksin valvomaan.

— Sinä vuorostasi! katkaisi kiihkeästi Erkki. Minunhan nyt on vuoro! Ja minä valvon! Ellet luota minun tarkkuuteeni, niin istu vieressäni ja tirkistele sinäkin puolestani. Mutta minä vakuutan olevani valpas.

— Kas poikaa, kuin on kovana työnsä puolesta! hymyili Aapo.

Erkki jäi yksin valvomaan. Miehekkäänä hän istui peräsinratin äärellä, ypä yksin kylmässä yössä. Kirkkaasti loisti kuu ja yhä kirkkaammin kimalteli sen valossa uhkaavana lähenevä jääreunama.

* * *

Tähtien valo alkoi kelmentyä ja kuu oli jo laskeutumisillaan mereen, kun kajuutassa nukkujat kuulivat Erkin huutavan:

— Hoi pojat! Jäät lähellä!

Pojat riensivät heti huudon kuultuaan kajuutasta.

— Kappas vain! Siinähan ne nyt on! Tuskin puolen meripeninkulman päässä enään.

— Mutta mikä on tuo kumpu vasemmalla? Näetkö kuinka sen kylki kimmeltää kuutamossa? huudahti äkkiä Juho.

— Jääröykkiö?

— E-ei!

— Ehkäpä saari?

— Saari! huusivat veljet riemastuen.

— Koeta kääntää sinnepäin Erkki! Ehkä purje vetää sen verran laitaseen.

Alus kääntyi hitaasti kumpua kohti.

Kuu oli jo laskenut, kun pojat saapuivat jäätikön reunamaan. Myrsky oli jo kauan sitten tauonnut ja puhalteli nyt enään hiljaisena etelätuulena. Se teki mahdolliseksi jäätikön reunasta työntelemällä siirtymisen yhä enemmän kumpuun päin.

Yht'äkkiä ilmestyi eteen tumma juova, joka jäätikköä halkaisten suuntautui suoraan poikain näkemää kumpua kohti.

— Railo jäässä!

— Niin on!

— Ja sitä myöten päästään ehkä aivan saaren rantaan. Sillä selvästihän on saari tuossa edessä!

— Aivan selvästi!

— Mutta mikä saari?

— Ehkä Huippuvuoria!

— Mahdotonta! Sinne pitäisi meidän vauhdillamme olla ainakin viikon matka vielä jälellä.

— No sitten ehkä Karhusaari, jota myös sanotaan Beeren Eilandiksi? arveli Aapo.

— Sepä tosiaankin! virkkoi Antti. Siinähan pysähdyimme viimeksi huippuvuorilta tullessa. Kyllä tunnen, kunhan lähemmäksi tullaan.

Saaren rannikot alkoivat näyttää yhä korkeammilta ja vuoret kohosivat jo tuntureina taivaalle.

Päivä kului. Kuu nousi taas. Tällä kertaa jäätiköiden takaa. Saaren piirteet kävivät selviksi sen valossa.

— Karhusaari se on! huusivat Antti ja Aapo yhteen ääneen.

— Nyt olemme pelastetut! riemastui Juho. Eikös siellä pitäisi olla jonkinmoisia asumuksiakin?

— On kyllä! Valaanpyytäjien turvekotia. Kyllä niissä tarkenee. Ja kivihiltä on saarella yllin kyllin vuorissa.

Jäähälkeama, jota myöten pojat lipuivat eteenpäin, näytti olevan auki saareen asti. Halkeama leveni paikatellen laajemmiksi suliksi kohdiksi, paikatellen taas ahtautui aivan kapeaksi väyläksi, jota myöten vene hädin tuskin vain pääsi kulkemaan. Tunti tunnilta tulivat pojat yhä lähemmäksi ja niin

— Karhusaari se on! huusivat Antti ja Aapo yhteen ääneen.

vihdoin, kun kuu juuri oli kohonnut korkeimmilleen, laskivat he riemuiten rantaan, pieneen lahdekkeeseen saaren lounaiskulmaan.

He pääsivät aluksellaan aivan rantapiihin asti, kiinnittivät sen lujasti köysillä kiviin ja astuivat maihin.

Tuntuipa omituiselta tuntea taas kiinteää maakamaraa jalkainsa alla. Ja tuntuipa se hyvältä!

Lunta oli maassa jo aika paksultti. Pojat kahlasivat eteenpäin. Monta askelta he eivät kumminkaan kerinneet ottaa, kun äkkiä kuulivat äreän koiranhaukunnan aivan läheltä edestäpäin.

— Koira! huusi Erkki.

— Ja siis ihmisiä! lisäsi Aapo.

Samassa jo tulla tuiškahtikin koira heidän ääreensä äkäisesti haukkuen. Mutta kun pojat sitä puhuttelivat ystävällisesti tuntui se lauhtuvan, jäi hetkiseksi ääneti tirkistämään tulijoita ja päästi haikean ulvonnin.

— Kamalalta kuuluu tuollainen ulvonta oudossa yksinäisessä saarella! virkkoi Juhu.

— Ja kummalta tuntuu, ett'ei näy ihmisiä missään? ihmetteli Aapo.

Yhä ulvahteli koira.

Pojat seurasivat koiran jäljessä ja saapuivat pian suurehkon lumisen kummun ääreen, jonka he heti huomasivat lumenpeittämäksi turvekodaksi.

Kuu paistoi kirkkaasti ja revontulet alkoivat leimuta taivaalla.

— Kumma, että hangella on ainoastaan koiranjälkiä! Ihminen ei siis tässä ole astellut ainakaan sitten viime lumisateen.

*Samassa jo tulla tuiskahtikin koira heidän ääreensä
äkäisesti haukkuen.*

Antti asteli kodan ovelle ja kolkutti.

Ei vastausta!

Hän työnsi oven auki ja astui sisään. Siellä oli pimeätä, eikä niin ollen saattanut eroittaa mitään.

Toisetkin pojat hiipivät varovaisesti vanhimman veljen perästä.

Samassa kuului kova romahdus ja sitä seurasi Antin kirkaisu.

— Ottakaa pojat valoa! Kompastuin johonkin kasaan.

Koira ulvoi kaameasti ulkona. Juho raapasi tulta. Leimahtavassa valossa pojat näkivät porontaljain lomasta aivan Antin luota pistävän esiin kalpeat ihmiskasvot, silmät ummessa.

Erkki ja Juho peräytyivät ovea kohti.

— Kuollut! kuiskasivat he.

— Kuollut tai kuolemaisillaan oleva! lausui Antti tyynesti, vaikkakin väräjäväällä äänellä. Virittäkää hii-
liin ja puihin tuli, niin saamme nähdä miten on asiat!

Juho viritti tulen.

— Hän hengittää vielä! ilmoitti Antti. Hakekaa pojat nopeasti kajuutasta konjakkia ja tuokaa myös ruokatarpeita. Kylmä ei miestä vielä liene vahingoittanut sen pahemmin, mutta luulen hänen jo kauankin kärsineen nälkää.

Pojat raottivat nukkuvan suuta ja kaatoivat siihen kupillisen konjakkia, tuota jäämeren kalastajain luotettavaa ja aina varastossa pidettyä lääketta. Sen vaikutus näkyikin pian. Mies aukaisi silmänsä ja loi hämmästyneen katseen poikiin.

Hän näytti koettavan sanoa jotakin, mutta voimat olivat niin heikot, ett'ei ääni tullut kuuluville. Huulet vain hiukan liikahtivat.

— Ehkä hänellä on jano! arveli Erkki.

Juho nosti vesituopin hänen huulilleen. Se tuntui tekevän hyvää. Ja kun pojat vielä syöttivät hänelle paistettua turskaa ja ohravelliä näytti väri palaavan kasvoille. Hän nyökäytti kiitokseksi päätään ja nukkui taljoille sikeään, vahvistavaan uneen.

Pojat saivat nyt aikaa tarkastella turvekotaa, johon olivat tulleet. Se oli tilava ja hyvin rakennettu valaanpyytäjän kota, jossa varmaan oli jo montakin ankaraa talvea turvassa asuttu. Asuinkodan vierellä huomasivat pojat vielä kaksi ruokasäiliökotaa ja yhden suuren hiilisäiliökodan, joka heille iloiseksi yllätykseksi oli täynnä mitä parhainta kivihiltä.

Tutkittuaan näin tämän omituisen asumuksen, pojat astelivat rantaan, katsastamaan miten vene oli

pysynyt rannassa ja millaisiksi olivat jääsuhteet käyneet.

Vene oli kyllä hyvin paikallaan, mutta jäät eivät olleet toivomusten mukaan.

— Katsokaa nyt veljet! virkkoi Antti. Sensijaan, että jäät olisivat halkeilleet yhä enemmän ja ajautuneet pois niinkuin toivoimme, ovat nyt entisetkin halkeamat tukkeutuneet ja meri vetäytynyt jäähän aivan silmäkantamattomiin asti. Tuossahan on rannalla valaanpyytäjien jättämiä puutarpeita, joista olisimme saaneet tilapäiset mastot veneeseemme ja päässeet lähtemään kotiin päin. Mutta nyt saamme jättää ne puuhat kevääksi ja alkaa vain varustautua talvea viettämään tässä kaukaisessa, yksinäisessä ja autiossa saarella. Kummalliselta tuntuu nyt kohtalomme ajatella tällä hetkellä ja vielä kummallisemmalta tuon miesparan, jonka äsken saimme käännytettyksi takaisin kuoleman portilta!

Pojat kantoivat aluksestaan kaikki taljat, vaatteet peitot ja ruokatarpeet kotaan. Siellä nukkui mies rauhallisesti vuoteellaan lämpimässä. Pojat laittoivat vuoteensa myös kuntoon ja paneutuivat maata. Kytevät hiilet takassa risahtelivat hiljaa. Ulkoa kuului yhä koiran katkeamaton kaamea ulvonta.

* * *

Seuraavana päivänä pojat koettivat kaikkensa saadakseen nälkiintyneen miehen voimat jälleen palamaan. He syöttivät hänelle taas lämmintä ohravelliä ja paistettua turskaa. Antoivatpa vielä kulauksen konjakkiakin lääkkeeksi.

Mies nukkui koko päivän, mutta iltapäivään päästessä hän heräsi aivan silminnähävästi voimistuneena.

Hän kohottautui puoliksi istumaan sekä kuiskaten katkonaisesti virkkoi, poikain hämmästykseksi vielä heidän omalla äidinkielellään:

— Olette kunnan poikia... kiitos... kutsukaa Sierkki sisään... luulee minun kuolleen... hänestä en viiteen vuoteen ole ollut päivääkään erossa!

— Sierkki! Jahaa! Se on hänen koiransa!

Juho raotti ovea ja huusi:

— Sierkki Sierkki!

Koira, jonka ulvonta vähitellen oli muuttunut hiljaiseksi uikutukseksi, käänsi hiukan päätään, syvässä, lumeen kaivamassaan makuuhaudassa, mutt'ei liikahtanut paikaltaan. Eikä näyttänyt hituistakaan maistaneen sitä ruokaa, minkä pojat aamulla olivat asettaneet sen ääreen.

— Sierkki Sierkki! huusi hän uudelleen.

Koira painautui yhä syvemmälle kuoppaansa ja jatkoi vaan uikutustaan.

— Ei se tule! virkkoi Juho kotaan päin.

— Niin... ei tottele vieraan kutsuntaa. Koetanpa itse huutaa. Pitäkää ovea auki! kuiskasi mies.

— Sierkki! tuli tuskin kuuluvasti miehen huulien raosta.

Koira hypähti pystyyn, seisoi hetkisen hievahtamatta ja syöksyi sitten kodan ovesta sisään, juoksi suoraan isäntänsä päälle, nuoli kiihkeästi kasvoja, kaulaa ja käsiä vuoron perään, kiljahteli ilosta, hypähti tuon tuostakin ilmaan ja kiersi villisti haukkuen ympäri kotaa.

Liikutetuin mielin pojat seurasivat koiran äärentöntä iloa. Häntäänsä heiluttaen käväsi Sierkki siinä ilossaan nuolaisemassa poikainkin käsiä, aivan kuin tahtoen puolestaan kiittää ja sanoa:

— Te olette varmaankin tämän ihmeen tehneet!

— Antakaa sille ruokaa . . . mutta ei liian paljon, virkkoi mies, kyynelten valuessa silmistä.

Pojat antoivat koiralle kalan ja vellin jätteitä. Kiihkeästi se ahmasi ne kitaansa ja heti sen tehtyään nukahti isäntänsä viereen, joka jo aikaisemmin oli vaipunut uneen.

Kului taasen yö. Seuraavana aamuna oli mies jo niin toipunut, että saattoi kävellä ja rasittumatta keskustella pelastajiensa kanssa. Hän aloitti puheen:

— Kenenkäs poikia te olette?

— Antti Korhosen poikia Kjelvikistä. Jouduimme tänne haaksirikkoutuneina turskalasteinemme, vastasi Aapo.

— Vai Antin poikia Kjelvikistä. Kyllä minä hänet hyvin tunnen. Olen itse asunut kylässä monta vuotta lapsuuteni päivinä, noin neljäkymmentä vuotta sitten.

— Kukas te sitten olette?

— Poro-Kalleksi minua nykyjään sanotaan. Aikaisemmin olin tunnettu . . . Rosvo-Kallen nimellä.

Pojat jäivät hämmästyksestä ja kauhusta aivan sanattomiksi. He tuijottivat kuin kivettyneinä puhujan ja Erkki vetäytyi vaistomaisesti vanhempien veljien suojaan.

— Sekö hirveä mies! sai Aapo vihdoin suustaan.

— Totta on, että ennen olin kylläkin hirveä ja peljätty. Mutta nyt olen toinen mies! Vai onko puoleen vuosikymmeneen enään kuultu mitään Rosvo-

Kallen ilkitöistä? Ja kuitenkin olen elänyt samoilla seuduilla kuin aikaisemminkin. Lapin kansa on minulle jo antanut anteeksi ja toivon että Ruijan väki tulee tekemään samoin, tutustuttuaan nykyiseen Poro-Kalleen.

— Emme usko, että Kjelvikissä annetaan koskaan anteeksi sitä kahdeksan nuotan varkautta, minkä siellä kerran teit! He varmaan tappaisivat sinut! Mekin olimme sinä talvena kuolla puutteeseen, kun saimme nuotatta olla parhaan kala-ajan, virkkoi Aapo äreästi.

— Yhtä paljon kuin ennen uskoin ihmisten pahuuteen, luotan nyt heidän hyvään tahtoonsa ja hyväsydämisyyteensä. Senvuoksi uskon Kjelvikin kylänkin antavan anteeksi. Jos kerran täältä hengissä sinne vielä päästään, aijon itse tunnustaa pahat työni ja vähitellen korvata vahingot, sekä saattaa takaisin nuotat, jotka muuten ovat vielä täydessä kunnossa vanhassa varastopaikassani Finkonkjeilassa. Mutta tässä ei nyt ole aikaa vanhojen ikävien muistojen penkomiseen. Muuan ihmishenki on vielä vaarassa ja nyt voi olla minuuteista kysymys! Mutta sanokaa toki ensin voitteko antaa anteeksi entiselle Rosvo-Kallelle hänen pahat tekonsa teitä kohtaan? Uskon, että tulette sen kuitenkin tekemään, sitten kun kerrom teille surullisen elämäni tarinan.

Miehen rehellinen puhe ja vilpitön katse vaikutti poikiin. Omituiset olosuhteet, joissa elettiin, tulivat vielä avuksi, tehden sen, että pojat hetkisen kuluttua vakuuttivat tahtovansa tulla ystäviksi Poro-Kallen kanssa ja unhottaa Rosvo-Kallen.

Mies jatkoi sitten puhettaan:

— En tiedä miten on käynyt lappalaisen ystäväni, Muotkavuoman Matin. Olin hänen kanssaan Troms-san markkinoilla, jonne veimme aluksen täyden poron nahkoja ja lihaa. Palatessamme, jouduimme Hammer-testin tienoilla kamalaan etelämyrskyyn, ajauduimme tänne, aluksemme särkyi rantaa vasten ja lähties-sämme saaren sisäosia katselemaan eksyimme toisis-tamme sakeassa sumussa, joka meidät äkkiä yllätti. Senjälkeen en ole toveriani nähnyt, miestä, joka on miesten parhaita. Itse taas jouduin ravinnon puute-teessa siihen kurjaan tilaan, mistä te minut tapasitte ja pelastitte. Siitä tulkoon teille suurin kiitos ja palkkioksi paras onni kaikille matkoillenne!

— Lähtekäämme heti etsimään! huudahti Antti.

— Minun ehdotukseni olisi seuraava, jatkoi Poro-Kalle. Kolme teistä lähtisi Sierkin keralla Mättia etsimään ja yksi jäisi tänne minun seurakseni, kun vointini ei vielä ole kovinkaan kehuttava. Voisimme-hän me sill'aikaa perata ja suolata turskianne sekä louhia vuoresta kivihiiltä, jota Jumalan kiitos on yllin kyllin ja jota talven pitkään kyllä tarvitaan. Me nostamme vuorelle merkiksi riu'un, johon kiinni-tämme jonkun säkin riekaleen lipuksi, niin löydätte takaisin tänne.

Päätettiin, että Erkki jää kotaan, ja kolme van-hinta veljestä lähtee etsimään. Niin tapahtuikin. Otettuaan evästä runsaasti ja poronahkaiset makuu-säkit, pojat läksivät matkaan.

He nousivat tunturiylängölle, laskeutuivat rotkoon, taas tuntureille ja taas rotkoihin. Kiertelivät rantoja ja samosivat sisämaita. Mutta minkäänlaisista merkkiäkään etsittävästä ei löytynyt.

— Kai miesparka on kuollut jo! tuumivat pojat yön pimetessä ja ryömiessään makuusäkkeihinsä ensimmäisenä iltana.

Niin meni vielä toinen ja kolmaskin vuorokausi. Pojat olivat jo varmoja, että kaikki etsiminen oli turhaa ja päättivät siis suuntautua kodalle takaisin. Merkkilippukin juuri parhaaksi oli näkyvissä kaakossa. Silloin he hämmästykseksen huomasiivat Sierkin kadonneen. He huutelivat ja viheltelivät, mutta koira ei kuulunut eikä näkynyt.

Pimeys ehätti heidät siinä. Ei auttanut muu,³ kuin vielä yhdeksi yöksi oli vetäydyttävä makuusäkkeihin. Pojat parhaillaan kiskoivat säkkejään kiinni kun Antti yht'äkkiä huusi:

— Pojat! kuuletteko mitään!

Pojat pistivät päänsä ulos säkeistä.

— Totta tosiaan! Kuuluu haukuntaa lännestä. Olisiko Sierkki löytänyt jonkun otuksen vai . . . ?

Uni ei tahtonut tulla silmiin. Makuusäkkiinkin kuului kaukainen kumea haukunta.

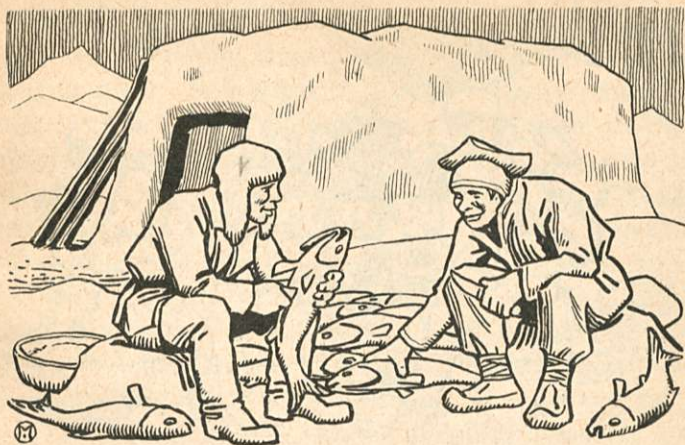
* * *

Poro-Kallesta ja Erkistä oli sillävälän tullut hyvät ystävykset. Päivät päästään he suolasivat turskaa. Veneestä muodostivat he aitan, raivasivat keularuuman tyhjäksi ja suolasivat sen kalaa täyteen.

Silloin tällöin jätti Erkki kuitenkin työnsä ja kiipesi läheiselle vuorelle tähystämään, eikö veljiä ja kadonnutta miestä jo näkyisi.

Kolme vuorokautta kului umpeen. Mitään ei vaan kuulunut ei näkynyt.

Poro-Kallesta ja Erkistä oli sillävälän tullut hyvät ystävykset.

Neljäsken oli puoliväliin kulumassa, kun Poro-Kalle äkkiä havaitsi Erkki-pojan rientävän tavallista kii-reemmin vuorelta alas. Ja pian hän kuuli huudonkin:

— Tulevat, ne tulevat!

— Montako henkeä sieltä näyttää tulevan?

— En voinut eroittaa! Olivat niin kaukana vielä.

He nousivat molemmat vuorelle. Mutta mitään ei näkynytkään enään. Pettyneinä he siinä istuivat kauan.

— Olisinkohan ehkä nähnyt harhanäyn tai kum-
mituksia, arveli jo Erkki.

— Kaipa niin! tuumi Poro-Kalle.

He olivat juuri lähtemässä vuorelta alas, kun sa-massa muutaman rotkon takaa, aivan läheltä ilmestyi näkyviin joukko. Kaksi pojista tuki välillään kol-matta, yksi asteli sivulla ja koira juosta lipsutteli edellä.

Kaksi pojista tuki välillään kolmatta, yksi asteli vierellä ja koira juosta lipsutteli edellä.

— Hei vaan! Tulevat kuin tulevatkin! huusi riemuiten Erkki.

— Niin tulevat! Mutta mitenhän on Matin laita? He laskeutuivat vuorelta kodalle, tulijoita odottamaan.

Sieltä he viimein saapuivatkin. Pojat rasittuneen näköisinä ja Matti heidän olkapäihinsä nojaten kalpeana heidän välissään.

— Jumalan kiitos, Matti, sinä siis elät vielä! lausui Poro-Kalle, joukon saapuessa kodalle. Mutta kenen kanssa olet tapellut, kun noin olet veressä?

— Jääkarhun kanssa vain! Maakarhun temppuihin olen kyllä oppinut, mutta nämä jääkarhut ne tuntuvat vasta olevan koko petoja! Ilo oli kuulla, että sinäkin elät. Luulin sinut jo kauan sitten kuolleeksi.

— Samoin minä sinut.

— Nämä pojat, ovat jo kertoneet minulle sinun kohtalostasi! Tulivatpa he hyvän seidan *) lähettäminä. Minä etsin kauan sinua. Vihdoin jouduin eräälle autiolle valaanpyytäjän kodalle, samantapaiselle kuin tämä; pienemmälle vain. Ammuin hylkeen. Sen lihalla sitten elelin. Söin sitä raakana, kun tulineuvoni olivat hukkuneet, enkä saanut siis tulta. Kodassa olevista taljoista laitoin makuusäkin ja tarkeenin siinä hyvin yöt, vaikka hullusti kai olisi kovempien pakkasten tultua käynyt. Eilen aamulla läksin otuksia etsimään tapani mukaan . . .

— Sinä onnenpoika, kun sait pitää pyssysi! keskeytti Poro-Kalle. Minunhan meni meren pohjaan veneemme mukana.

— Niin riistanpyyntiin läksin, jatkoi Matti. Tuli jo ilta ja minä olin palaamassa kodalleni, kun äkkiä aivan lähellä sitä, huomasin jääkarhun köntystelevän. Ammuin ja osasin rintaan. Mutta eihän se peto ollut milläänkään, tuli vain päälle. En kerinnyt ladata uudelleen, iskin pyssyntukilla, mutta karhu sai minut allensa ja olin jo aivan varmassa surman suussa, kun samassa kuulin haukun räjähdysten ihan äärestäni ja samassa silmänräpäyksessä vierähti peto nurin kurkut poikki purtuna. Kun pääsin seisalleni jälleen, näin urhokkaan Sierkkimme parhaillaan antavan viimeistä höyhennystä pedolle. Pääsin kotaani ja makuusäkkiini. Sierkki haukkui vimmatusti koko yön ja aina siihen asti kuin nämä kunnan pojat tulivat luokseni. Haavani ei ole vaa-

---

*) seidat = lappalaisten jumaluusolentoja.

rallinen, mutta kun en itse yksinäni saanut sitä hyvin sidotuksi, vuoti se armottomasti verta koko yön ja siksi olen hiukan kai kalpeana nyt.

* * *

Poro-Kallesta, Muotkavuoman Matista ja Korhosen pojista tuli Karhusaarella pian mitä parhaimmat toverit ja ystävykset. Kovaa oli elämä siellä ja ankara oli talvi. Mutta reippaasti kaikki kesti.

Päivät temmellettiin jääkarhujen tai hylkeiden kanssa ja monta tuikeata ottelua silloin oteltiin. Arvokas nahkavarasto lisääntyi päivä päivältä ja elintarpeita saatiin samoin yllin kyllin.

Illat istuskeltiin lämpimässä kodassa tarinoiden ja juttuja kertoillen.

Jouluna pidettiin suuret juhlat. Niin suuret kuin on mahdollista kaukana jäämeren yksinäisessä saarassa. Takassa hehkui huikea hiilos, rasvalamppu loisti kodan joka nurkassa ja jouluporsaaksi paistettiin komea hylje. Onni oli hiljainen ja suuri siellä kaukana kaukana pohjolan pyhässä rauhassa, minne ei koskaan maailman melske kuulu ja missä ei koskaan pauhaa sota.

Onni olisi ollut täydellinen, ell'ei kodan asukkaille yhtenänsä olisi mieleen pyrkinyt:

— Mitenhän nyt suree Muotkavuoman kota ja miten itkee isä ja äiti Kjelvikissä.

Mutta Poro-Kalle lohdutti:

— Pojat! Ajatelkaa millainen on keväällä ilo Muotkavuomassa ja millainen Kjelvikissä, kun kadotetut saapuvat terveinä ja tuovat tullessaan vielä

tuhastien markkojen arvosta jääkarhun ja hylkeen nahkoja. Minkäpä sille mahtaa, että nyt olemme täällä. Kovaa on tosin tämä elämä, mutta sitä kovempia poikia se meistä tekee. Ja reippaana pysyköön mieli!

* * *

Oli juuri juhannusyö ja keskiyön aurinko korkeimmillaan pohjoisella taivaalla. Ukko Korhonen Kjelvikissä istui tapansa mukaan ikkunan ääressä, katse merelle luotuna. Niin oli hän istunut syksystä saakka.

— Ukko parka on kadottanut järkensä, sanoivat kyläläiset.

Keskiyön aurinko loisti niin kummasti! Ukko Korhonen hypähti seisaalleen, pyyhkäsi hikeä lasista, katsoi tutkivasti merelle ja syöksyi samassa pihalle.

— Katsokaa, tunnetteko venettä merellä! hän huusi.

Juhannusjoukon hilpeä tanssi keskeytyi. Kaikki juoksivat rantaan. Korhosen eukkokin kompuroi pirtistä ulos. Juhannushumu hiljeni omituiseksi äänettömyydeksi. Useat joukosta kalpenivat. Alkoi aivan puistattaa. Kuului hiljaisia kuiskauksia:

— Se on aave! Kummitus!

Kaikki odottivat, että aaveena näkyvä alus, joka oli aivan syksyllä hukkuneen Korhosen aluksen näköinen, pian sulautuisi keskiyönauringon salaperäiseen loisteseen ja sinne häviäisikin.

Mutta alus läheni lähenemistään, navakan tuulen pullistaessa purjeita.

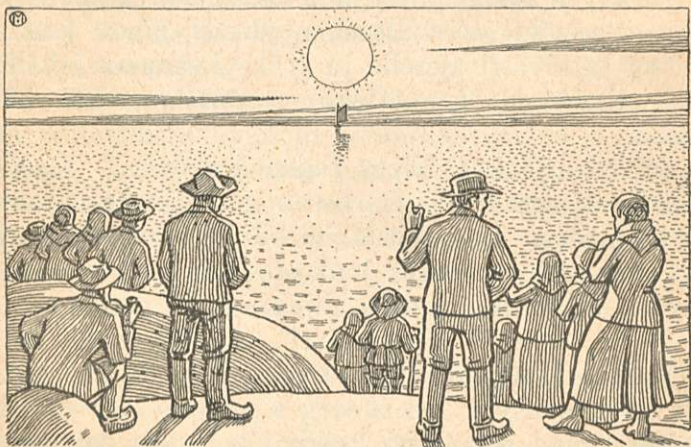
Alkoi aivan jo kammottaa. Ja kun pursi vihdoin sukeltautui satamansuusta sisään ja laski ankkurin,

eivät ihmiset enään tienneet mitä ajatella. Vasta sitten kun kaikki Korhosen neljä poikaa ja heidän kaksi seuralaistaan ilmestyivät laidalle ja huusivat: »Terveisiä Karhusaarelta», käsittivät rannalla olijat mitä oli tapahtunut ja kajahuttaen huikean hurraahuudon he ottivat onnelliset tulijat vastaan.

Nopeasti levisi talosta taloon tieto Korhosen poikain palaamisesta sekä heidän monivaiheisista seikkailuistaan. Ja kaikkialla silloin ylistellen sanottiin:

— *Kovia poikia, ne Korhosen pojat!*

Rajaton oli riemu Kjelvikissä ja yhtä rajaton viikon kuluttua Muotkavuoman lappalaiskodassa!

Juhannusyönä Kjelvikissä.

Valistuksen Lastenkirjasto

sisältää seuraavat oivalliset, alkuperäiset, runsaasti kuvitetut teokset:

Risto Roopenpojan ihmeellinen elämä, kirj. *Siviä Heinämaa*, kuvitt. *Viktor Ylinen*. Hinta sidottuna 60 p.

Suomen kansan eläinsatuja, kirj. *Iivo Härkönen*, kuvitt. *Hilda Flodin-Rissanen*. Hinta sidottuna 1 mk. 50 p.

Suomen kansan peikkosatuja, kirj. *Iivo Härkönen*, kuvitt. *Hilda Flodin-Rissanen*. Hinta sidottuna 1 mk. 50 p.

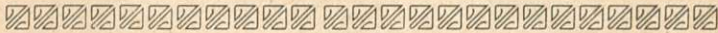
Suomen kansan seikkailusatuja, kirj. *Iivo Härkönen*, kuvitt. *Onni Muusari*. Hinta sidottuna 2 mk. 75 p.

Joulupukin jutelmia vuosikymmenen varrelta. Sisältö useiden kirjailijain ja kuvitus useiden taiteilijain yhteistyötä. Hinta sidottuna 1 mk. 50 p.

Joulupukin satuja ja leikkejä. Sisältö useiden kirjailijain ja kuvitus useiden taiteilijain yhteistyötä. Hinta sidottuna 1 mk. 50 p.

Nuorten Kalevala, sommitellut *P. Ollilainen*. Kuvitus *A. Gallén-Kallelan* Kalevala-aiheisten taulujen jäljennöksiä. Hinta 75 p.

Suom. lastenkirj. 5

Valituksen... 8

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 5942

Hinta 1:—